GPS – Nové prístupy ku košikárskemu remeslu v Nemecku, Poľsku a na Slovensku

GPS
NEW WAYS TO BASKETRY CRAFT

Záverečná správa k projektu Erasmus+

© 2026 licenced under CC-BY-SA 4.0
Namensnennung, Weitergabe unter gleichen Bedingungen
(credit must be given, adaptions must be shared under the same terms)

Co-funded by the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

Úvod

Začnime od konca. Počas intenzívneho roka zdieľania skúseností a diskusií nám náš projekt umožnil identifikovať osem oblastí, ktoré podľa nás potrebujú hlbšie preskúmanie, aby podporili ďalší rozvoj košikárstva:

1. **Vzdelávanie** *(vzdelávanie v košikárstve dnes musí spájať praktické zručnosti, podnikavosť, komunikáciu a spoluprácu)*
2. **Remeselná skúsenosť** *(košikárstvo ponúka zmysluplné praktické zážitky, ktoré prepájajú ľudí s prírodou, so sebou samými aj s tradičnými znalosťami)*
3. **Inovácie cez podnikanie a dizajnové myslenie** *(udržateľná budúcnosť košikárstva si žiada ponuku formovanú okolo ľudí, spoločných hodnôt a flexibilných obchodných modelov)*
4. **Propagácia** *(zvyšovanie viditeľnosti, rozprávanie príbehov a spoločná komunikácia pomáhajú košikárstvu osloviť nových záujemcov, zákazníkov aj podporovateľov)*
5. **Silné komunity** *(dôvera, vzájomná podpora a aktívna výmena sú kľúčovými piliermi dlhodobej spolupráce v košikárstve)*
6. **Hodnota košikárstva** *(košikárstvo vytvára kultúrnu, spoločenskú, environmentálnu, miestnu aj medzinárodnú hodnotu, ktorá presahuje samotný hotový výrobok)*
7. **Remeslo, dizajn a inovácie** *(tradičné košikárstvo zostáva živé a aktuálne, keď remeselníci a dizajnéri spolupracujú na rozvíjaní nových nápadov)*
8. **Udržateľnosť** *(košikárstvo ponúka ekologickejšie alternatívy vďaka prírodným materiálom, nízkej energetickej náročnosti výroby a dlhej životnosti produktov)*

Na začiatku, keď sme uvažovali o cieľoch nášho projektu, bolo ťažké predstaviť si zložitosť ktorá napokon vyplynula z našich stretnutí a spolupráce. Chceme ďalej stavať na spoločnom základe myšlienok, ktorý sme spolu vytvorili, spolu so širším okruhom spriaznených košikárskych organizácií a jednotlivcov.

Ale späť na začiatok. Naše tri združenia sa poznajú už niekoľko rokov, no až vďaka projektu Erasmus+ sme získali pokojný priestor na dlhšie diskusie, hlbšie pochopenie profesionálnych motivácií našich partnerov a – vďaka pobytom v každej krajine – aj bližší pohľad na ich prácu a čiastočne aj na košikárske tradície týchto miest.

Aby sme spoznali rôzne modely košikárstva na vlastnej koži-zorganizovali sme v každej krajine päť-dňové študijné návštevy. V praxi sa to ukázalo ako dobrá voľba – hoci s pribúdajúcimi nápadmi a nabitým programom odborných aktivít bolo čoraz zreteľnejšie, že by sa nám občas zišlo viac času na premyslenie toho, čo sme zažili. Priebežné zhrnutia našich skúseností a návrhy ďalších krokov podporili stručné správy písané hneď po každej návšteve, ako aj online stretnutia, ktoré naše nápady posúvali ďalej.

Co-funded by the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

Študijná návšteva I: Cieszyn, Poľsko, 29. september – 3. október 2025

Prvú študijnú návštevu hostilo združenie Serfenta koncom septembra a začiatkom októbra 2025 vo svojej domovskej základni v Cieszyne v Poľsku. Hneď od začiatku sme si potvrdili zámer, ktorý sme uviedli aj v prihláške: cieľom projektu je v každej krajine nájsť pozitívne príklady, ale aj riziká a výzvy, aby sme ich následne mohli využiť pri rozvíjaní nápadov, ktoré posilnia postavenie košikárstva a košikárov. Hoci sa pracovné metódy, zdroje aj história partnerov projektu líšia, spájal nás tento spoločný cieľ. Vieme, že výsledky, ktoré si stanovíme, môžu podnietiť ďalší rozvoj – nielen v rámci našich združení, ale aj v širšom kontexte európskeho košikárstva. Zhodli sme sa tiež jednomyseľne, že v našich krajinách každý z nás skôr či neskôr naráža na určité obmedzenia, ktoré brzdia naše aktivity.

Serfenta: Výskum – dizajnové myslenie – podnikanie

Popri spoločnom ujasňovaní cieľov projektu nám pobyt v Cieszynie umožnil nazrieť zblízka do práce združenia Serfenta, ktoré stavia na princípe „výskum – dizajnové myslenie – podnikanie“. Serfenta tvoria predovšetkým dve osobnosti – Paulina Adamska a Łucja Cieslar – ktoré podporuje externý tím lektorov remesiel. Združenie začalo v roku 2011 etnografickým výskumom, aby pochopilo, kto sa venuje košikárstvu a – čo je kľúčové – prečo. Tento výskum zachytil príbehy – a najmä zručnosti – viacerých poľských košikárov a dodnes tvorí základ práce Serfenty.

Etnografický výskum pracuje s tradíciou. Serfenta chcela túto tradíciu premeniť na niečo súčasné a zrozumiteľné pre verejnosť – či už predajom majstrovsky zhotovených košikárskych výrobkov, alebo ponukou košikárskych kurzov. Trvalo však istý čas, kým si tieto nápady skutočne našli svoje publikum. Počas tejto cesty Serfenta čerpala z odbornej podpory Urszuly Szwed, externej poradkyne, ktorá združenie previedla procesom budovania ekonomickej udržateľnosti. Vďaka nej sa aktivity združenia stali pre jeho členov plnohodnotnou profesiou. Popri špecializovanom košikárskom a etnologickom know-how (napríklad cez projekt obnovy pletenia zo smrekových koreňov v obci Jaworzynka, ktorú sme počas študijnej cesty tiež navštívili) si vybudovali zručnosť, bez ktorej to dnes nejde: porozumenie trhu. To ich priviedlo k tomu, aby aktivity združenia prispôsobili tomu, čo ľudia naozaj potrebujú. Dnes ľudia zaplatia za výrobok iba vtedy, keď majú pocit, že ho skutočne využijú. V profesionálnych kruhoch sa tento prístup označuje ako „proces dizajnového myslenia“. S jeho pomocou Serfenta postupne rozšírila svoje pôsobenie od košikárstva k širšej oblasti nehmotného kultúrneho dedičstva – spájala nápady s riešeniami a riešenia s trhom.

Meniace sa očakávania zákazníkov košikárstva posunuli Serfentu za hranice samotného predaja diel majstrov a organizovania dlhodobých kurzov – smerom k novým formám aktivít. Viac sa zamerali na samotný tvorivý proces, z čoho vznikli jedinečné krátke, zážitkovo vedené workshopy. Vďaka rastúcej viditeľnosti združenia a konzistentnému marketingu sa ich dnes zúčastňujú ľudia z celého sveta. Hlavným cieľom týchto kurzov je predovšetkým dopriať ľuďom možnosť „vypnúť“ pri tvorbe – keď sú ruky zamestnané a myseľ sa upokojí. Práve to si moderný život vyžaduje čoraz viac. Remeselný workshop sa často mení takmer na terapeutický proces: pomáha účastníkom (dospelým aj deťom) lepšie porozumieť sebe samým, aj zručnosti a námahe, ktoré košikárstvo vyžaduje – a tým pádom aj tomu, prečo majú košikárske výrobky svoju cenu. S takouto osobnou skúsenosťou potom ľudia menej váhajú napríklad pri kúpe koša od majstrov, ktorých tvorbu Serfenta naďalej ponúka vo svojom sídle.

Co-funded by the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

Dnes je pre Serfentu dôležitým zdrojom príjmov aj zdieľanie svojho know-how s inými organizáciami pôsobia v oblasti nehmotného kultúrneho dedičstva. Paulina Adamska a Łucja Cieslar sú certifikované odborníčky na nehmotné kultúrne dedičstvo (nielen na košikárstvo). Predstavujú obchodný model Serfenty v rôznych prostrediach (nielen v kultúrnom) a inšpirujú ďalších, aby v tejto oblasti pracovali inovatívne (vrátane miestnych samospráv a štátnych kultúrnych organizácií)… Tento rok spustili nový projekt, ktorý má ľuďom pomôcť vytvoriť si vlastnú remeselnú skúsenosť. Projekt otvára otázky ako: Ako navrhnúť remeselný workshop, ktorý zostane verný tradícii? Ako sa pripraviť na prácu s ľuďmi? Ako pútavo rozprávať príbeh svojej práce? A tiež: aké dôležité je získať pre hodnotu -a zmysel toho, čo robíte, známu osobnosť?

Serfente sa podarilo prepojiť svoju myšlienku so známou osobnosťou prostredníctvom poľskej autorky Agaty Romaniuk. V jej detskej knižnej sérii Mačacia banda, odohrávajúcej sa v meste Cieszyn, dokonca zahrnula košikársku dielňu kocúra Morfeusza, ktorá sa nachádza v sídle Serfenty pri hlavnom námestí v Cieszyne. Morfeusz ako mačka celkom prirodzene pracuje s pálkou. Mačacia bandasa stala v Poľsku bestsellerom a ľudia z celej krajiny chodia do Cieszyna vyzdvihnúť si na turistickom informačnom centre mapu mesta a pátrať po mačkách z knihy – vonku aj v interiéroch… Táto spolupráca zvýšila povedomie o košikárstve aj o pálke, pretože sa (cez deti) dostala ľuďom priamo k srdcu. Jednou z najvýraznejších nedávnych aktivít bolo verejné pletenie dlhého mačacieho chvosta z pálky, ktoré spojilo ľudí z Cieszyna a Českého Těšína (kedysi jedno mesto, po roku 1918 rozdelené medzi dve krajiny). V Serfente tieto silné chvíle nazývajú „touch pointy“ a tvoria súčasť ich obchodného modelu. Svojou prácou neoslovujú len potreby ľudí, ale aj ich emócie.

Tento prístup dnes presahuje samotné košikárstvo a pomáha budovať spoločnosť postavenú na hodnotách. Serfenta preto pôsobí aj ako hybná sila spoločenskej zmeny a reaguje na potreby dnešného sveta. Udržateľne funguje v rámci organizácie a zároveň smerom k verejnosti. Pomáha ľuďom uvedomiť si hodnotu remesla a košikárstva, posilňuje ich vzťah k prírode a okoliu, k tradičným materiálom aj k ručnej práci. Mimoriadne hlbokým prínosom je terapeutický, obnovujúci rozmer jej remeselných kurzov…

Serfenta je životaschopná a naďalej rastie, a to aj vďaka systematickej propagácii a budovaniu svojho mena v duchu „procesu dizajnového myslenia“.

Co-funded by the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

Študijná návšteva II: Lichtenfels, Nemecko, 26–30. január 2026

Po tom, čo sme sa cez spôsob fungovania združenia Serfenta posunuli od košikárstva k nehmotnému kultúrnemu dedičstvu v širšom zábere – – počas druhej študijnej návštevy sme sa vrátili ku košikárskemu remeslu, tentoraz v nemeckom Lichtenfelse. V tejto „metropole nemeckého košikárstva“ funguje troj-ročná učňovská škola košikárstva a aj každoročný jarmok Korbmarkt, najväčšie predajné podujatie v Európe venované košikárstvu. Podujatie organizuje Zentrum europäischer Flechtkultur Lichtenfels (ZEF), mestom financovaná organizácia, ktorá po celý rok podporuje košikársky život v Lichtenfelse. V posledných rokoch, keď sa verejné rozpočty všeobecne sprísnili a podpora mesta klesla, ZEF rozširuje svoje aktivity a čoraz viac pôsobí aj medzinárodne.

ZEF už dlhé roky spája košikársku komunitu v regióne, kde bolo ešte donedávna toto remeslo hlavným zdrojom obživy pre mnohých ľudí. Prináša nový impulz, vďaka ktorému si košikárstvo nielen uchová svoju hrdú tradíciu, ale zostane aj dnes príťažlivým odborom. Jeho cieľom je naplno využiť potenciál mesta s košikárskym dedičstvom – predovšetkým tým, že vytvára príležitosti, aby si mladí absolventi miestnej košikárskej školy našli uplatnenie vo svojom odbore.

Tento súbor tém – otvárajúci široké spektrum otázok – výrazne formoval aj program našej druhej študijnej návštevy. Zároveň vtiahol do diskusie kľúčové osobnosti košikárstva z Lichtenfelsu a okolia.

Zentrum europäischer Flechtkultur: Prepájanie svetov košikárstva

Odborná škola v Lichtenfelse zameraná na dizajn košikárstva je jediná svojho druhu v Nemecku. Ponúka trojročné denné štúdium, ktoré spája tradičné remeselné zručnosti so súčasným dizajnom produktov. V rozhovoroch s jej zástupcami (riaditeľom, pedagógmi a študentmi) sme vychádzali najmä z otázky, aké vyhliadky majú absolventi. Za zmienku stojí duálny systém vzdelávania na nemeckých odborných školách, kde študenti popri štúdiu absolvujú prax vo vybraných firmách. Na študentov košikárskej školy sa to však nevzťahuje, pretože v okolí už dnes nefungujú žiadne košikárske podniky (čo niektorých mrzí – hovoria, že im chýba praktický výcvik po boku majstrov remesla). Jadrom učebného plánu je výroba košov (v rôznych tvaroch a z rozličných materiálov) a nábytku (z ratanu a v poslednom čase aj z liesky), čo tvorí 25 z celkových 38 vyučovacích hodín týždenne. Študenti tak majú priestor osvojiť si základy košikárstva, hoci nie každú techniku. Ak sú iniciatívni a chcú sa posúvať, učitelia im ukážu aj viac. Navyše každý študent má kľúč od školy a po vyučovaní môže zostať až do ôsmej večer – a dokonca aj cez víkendy. Je potom na každom, ako tieto možnosti využije na vlastný rozvoj; môže to byť aj cenné cvičenie v sebadisciplíne – ktorá je pri takomto remesle nesmierne dôležitá.

Dielne a učebne školy sú výnimočne dobre vybavené náradím aj technológiami. Má dokonca vlastnú vŕbovú plantáž, osobitú odbornú knižnicu a archívy tkáčskych vzorov, foriem na zapletanie, a koše z množstva rôznych materiálov a z krajín z celého sveta.

Učitelia rozvíjajú praktické zručnosti študentov opakovaním, vďaka čomu lepšie chápu šírku košikárskych techník. Keď študenti dosiahnu pevnú úroveň zručnosti, môžu začať tvoriť nápaditejšie. Remeslo je teda základ, z ktorého môže vyrásť dizajn. Dizajnový „zásah“ sa stáva potrebným vtedy, keď sa koše prestanú predávať – keď buď stratili svoju z hľadiska funkčnosti, alebo jednoducho nezapadajú do dnešnej estetiky. V ideálnom prípade je dizajnér zároveň aj košikár – alebo aspoň rozumie košikárskym technikám a tomu, čo materiál dokáže (a čo nie).

Co-funded by the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

Niektorí študenti by uvítali možnosť absolvovať prax u majstrov košikárov ešte počas školy. Alebo aby majstri košikári prichádzali učiť priamo do školy (v minulosti tam cez program Erasmus+ pôsobil výnimočný dánsky košikár Klaus Titze). Alebo možnosť vycestovať do zahraničia a učiť sa od košikárov (tento rok mali príležitosť ísť do Talianska). Takáto praktická skúsenosť by im pomohla lepšie pochopiť každodenný život profesionálnych košikárov a rozhodnúť sa, či je to pre nich. Mnohí košikári dnes žijú skromne a vedome sa odkláňajú od konzumného životného štýlu – čo však nie je riešenie pre každého. Študenti tiež cítia, že im chýbajú pevnejšie znalosti z tej „ne-výrobnej" stránky košikárstva, napríklad ako pripraviť podnikateľský plán, marketing a predaj.

Na spoločnej diskusii v škole sa prítomní zhodli, že absolventom by veľmi pomohol ešte jeden rok navyše na získanie takýchto skúseností – vrátane možnosti vycestovať s podporou programu Erasmus+, prípadne v koordinácii so ZEF, keďže škola na to nemá kapacity. Pre väčšinu absolventov je okamžitý prechod do praxe v košikárstve (ak si ho vôbec vyberú) jednoducho príliš náročný a po čase to vzdajú alebo si k tomu nájdu ďalšiu prácu.

Uživiť sa košikárstvom je dnes výzva naprieč Európou. Momentálne neexistujú jasné mechanizmy podpory pre tradičných remeselníkov ani dizajnérov. Svojou prácou chránia nehmotné kultúrne dedičstvo – pre štát cenné aj ako forma reprezentácie – no zároveň len ťažko konkurujú komerčným produktom s podobnou funkciou či dizajnom. Spoločný európsky rámec by mohol byť súčasťou riešenia, pretože v mnohých krajinách sa posun v tomto uvažovaní (košikár ako profesionál) dostal do slepej uličky. Každá krajina robí malé kroky, aby remeselníkom uľahčila život, no keď na tom naozaj záleží, zostávajú na to sami. To je realita spoločnosti, ktorú poháňa najmä zisk a ktorá má sklon nahrávať veľkému kapitálu. A pritom košikárstvo má skutočný potenciál posilniť miestne ekonomiky, oživiť vidiek a podporiť cestovný ruch. Materiálovo je udržateľné, k prírode šetrné a vyžaduje minimum energetických vstupov – čo je výnimočná výhoda v dnešnej surovinovej kríze a pri globálnom otepľovaní. Navyše môže pomôcť znovu naštartovať ekonomiky vyľudňujúcich sa vidieckych regiónov a podporiť rast cestovného ruchu.

Čo sa týka vzťahu školy k nášmu projektu, zhodujeme sa, že je dôležité zlepšiť komunikáciu – či už medzi samotnými študentmi, alebo medzi ZEF a učiteľmi – aby sa aktivity ZEF vnímali ako podpora pre študentov a pre košikárstvo v meste ako celok. História tohto remesla v Lichtenfels je dlhá a zahŕňa aj nedorozumenia a staré krivdy, ktoré už nemajú nič spoločné s dneškom. Teraz je potrebné, aby sa všetci zainteresovaní spojili; inak bude toto remeslo len ťažko prežívať. To môže znamenať aj to, že sa košikári spoja do menších podnikov a rozšíria to, čo ponúkajú. Pre mnohých je to jednoducho ľahšie takto. Aj to je jedným z jadier nášho projektu.

V nadväznosti na to sa v Lichtenfelse uskutočnila aj diskusia, ktorá spojila odborníkov z rôznych oblastí, aby sa pozreli na budúce vyhliadky košikárstva. Konala sa v ikonickom priestore Archívu budúcnosti v centre Lichtenfelsu, ktorému dominuje obrovská kovová vŕbová socha (dielo, ktoré priťahuje pozornosť verejnosti k košikárstvu). Archív budúcnosti je miesto pre podujatia a výstavy, ktorých cieľom je zdieľať informácie o inováciách, podporovať výmenu skúseností a spájať miestnych obyvateľov.

Na úvod prítomným odborníkom predstavili projekt GPS a možnosti, ktoré by mohol ponúknuť pre ďal í rozvoj košikárstva v Lichtenfelse. Zhodli sa, že v súčasnosti je ťažké uživiť sa na trhu s remeslami predajom

Co-funded by the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

len z predaja výrobkov. Preto napríklad košikárska škola pripravuje študentov na realitu, že popri košikárstve budú potrebovať aj inú prácu, aby sa uživili. Až po rokoch skúseností sa mladí absolventi môžu pokúsiť uživiť výlučne košikárstvom. A aj potom prinesie každý deň nové výzvy. Dnes v remesle chýbajú dlhodobé štruktúry, ktoré by zaručili, že veci zostanú rovnaké. Všetko stojí na jednotlivcovi. Cechy a združenia síce existujú, no chýbajú konkrétne kroky, ktoré by pomohli urobiť košikárstvo – a tradičné remeslá vôbec – atraktívnejšími. Zdá sa, že aj na úrovni rozhodovania navrhované riešenia stále stoja najmä na osobnej iniciatíve. Celkovo systém nefunguje. A v dôsledku toho trpí tradičné remeslo.

Možné riešenia už naznačil model Serfenta – popri výrobe klásť väčší dôraz na marketing a na predaj košikárskych služieb. Zároveň nesmieme stratiť zo zreteľa tých úplne najlepších majstrov, pretože práve oni udržiavajú v košikárstve živú kvalitu. A keďže európski košikári dnes len ťažko konkurujú firmám, ktoré masovo vyrábajú podobný tovar alebo dovážajú košikárske výrobky z krajín tretieho sveta, ako dlhodobý cieľ sa javí zapojiť do nášho úsilia aj zákonodarcov a vplyvných ľudí. Až potom budeme môcť primerane oceniť najlepších košikárov a povzbudiť ich, aby svoje skúsenosti odovzdávali mladším. Takto sa môže košikárstvo rozvíjať v duchu spolupráce.

Miestni politici si uvedomujú, že ZEF aj festival Korbmarkt sú pre mesto dôvodom na hrdosť – a že iné mestá by ich privítalis otvorenou náručou. Zároveň chápu že zo svojej pozície môžu košikárstvo zatraktívniť tým, že mladým ľuďom ukážu, že súkromné podnikanie má zmysel a je lákavé. A možno aj tým, že budú viac podporovať rozvoj nehmotného kultúrneho dedičstva.

Do diskusie sa zapája aj Coburger Designforum Oberfranken, ktoré sa od roku 2001 venuje dizajnu v reál-nej praxi a v posledných rokoch spolupracuje aj so ZEF. Keďže ponuka tradičných remeselníkov vrátane košikárov nebýva vždy vnímaná ako „súčasná“, chcú podporiť medziodborový dialóg medzi remeslom, dizajnom, marketingom a predajom. Dizajnéri a remeselníci by mali vždy spolupracovať. Dizajnéri bývajú skôr teoreticky zameraní, kým remeselníci sú viac praktickí. Mali by byť v kontakte od fázy návrhu, cez výrobu až po hotový výrobok a jeho uvedenie na trh. Tento spôsob uvažovania treba rozvíjať už od strednej školy, no vyžaduje si to dohodu medzi školami alebo jednotlivými partnermi. A výsledkom dizajnérskeho dialógu dnes nie je len inovatívny produkt. Navrhovať sa dajú aj služby – a dokonca aj príbehy, ktoré o našej práci rozprávame. Dizajn vždy smeruje k príťažlivosti, aby si produkty a služby našli cestu k ľuďom. V praxi to Serfenta už dnes napĺňa veľmi úspešne.

Aj prítomní, ktorí v tejto oblasti pôsobia, potvrdzujú, aké náročné je pre košikárov uživiť sa. A netýka sa to len troch krajín zapojených do projektu. Aj v iných ekonomicky silných západných krajinách sa dnes len málokto dokáže živiť výlučne košikárstvom. Mnohí vytvárajú majstrovské, dobre navrhnuté -kusy a dokonca vedú kurzy, no aj tak si nezarobia dosť.

Inštitucionálna podpora remesiel, o ktorej bola reč vyššie, môže byť jednou z odpovedí, no bez politickej podpory zostáva skôr len zbožným želaním. Ľudia v kultúrnych organizáciách majú často pocit, že ich snaha vychádza nazmar, pretože ani po rokoch práce sa im nepodarilo pomôcť vytvoriť systémové podmienky, z ktorých by tradiční remeselníci skutočne profitovali. Na druhej strane sa tá práca každoročne odráža v množstve hodnotných podujatí a aktivít, ktoré približujú remeselníkov verejnosti a pomáhajú udržiavať remeslo pri živote ako živé dedičstvo.

Co-funded by the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

Táto medziodborová diskusia bola svojho druhu prvá a to, čo sme si z nej odniesli, nás povzbudilo, aby sme sa k tomuto formátu v budúcnosti vrátili. V ideálnom prípade by sa diskusie zameriavali na užšie témy a zapájajú menej účastníkov, aby sa o otázkach dalo diskutovať do väčšej hĺbky. Aj online diskusie majú zjavný potenciál, najmä keď sa do nich zapoja odborníci z iných krajín.

Náš pobyt v Nemecku sme zavŕšili na 36. ročníku Bamberger Kurzfilm Tage (festival krátkych filmov). Práve tam sme náš projekt verejne predstavili širšiemu okruhu záujemcov – od výtvarníkov a vizuálnych umelcov až po dizajnérov a študentov. Urobili sme to jednak diskusiou o udržateľnosti košikárstva v dnešnej spoločnosti a zároveň premietaním dvoch filmov s košikárskou-tematikou. Poľský aj slovenský film navyše ponúkli pohľad na tradičný spôsob života v našich krajinách. V Nemecku tento spôsob života už ustupuje, a tak filmy zo strednej Európy otvorili ďalšie možné rozmery nášho projektu – obrat k vidieckemu životu v súlade s prírodou a so zodpovedným prístupom k životnému prostrediu. V následnej diskusii mnohí diváci prejavili záujem navštíviť naše krajiny osobne; niektorí študenti z košikárskej školy dokonca povedali, že by radi prišli a vyskúšali si prácu z prvej ruky-s materiálmi, ktoré sa vo filmoch objavili (slama, korene).

Účasť na bambergskej filmovej prehliadke pre nás predstavovala symbolický most medzi časom stráveným v Nemecku a Slovenskom, kde sme mali možnosť na vlastnej koži zažiť, ako v skutočnosti vyzerá spolupráca z prvej ruky. Medzi oboma pobytmi bolo len málo času vydýchnuť si – no o to viac nás to motivovalo rozvíjať doteraz načrtnuté nápady ešte intenzívnejšie.

Co-funded by the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

Študijná návšteva III: Slovensko, 2.–7. marca 2026

Slovensko je krajina, kde sú ľudia navzájom úzko prepojení. Pri pomerne malom počte obyvateľov sa často poznajú – neraz aj cez osobné vzťahy. Podobne to platí aj pre združenia a inštitúcie, ktoré sme mali príležitosť spoznať počas našej tretej a záverečnej študijnej návštevy.

Jednou z naozaj výnimočných organizácií na Slovensku je Ústredie ľudovej umeleckej výroby (ÚĽUV). Ako štátom zriadená inštitúcia má na starosti podporu a rozvoj tradičných remesiel. Myšlienka založiť Združenie slovenských košikárov vznikla na odbornom kolokviu v roku 2017, ktoré inicioval ÚĽUV – a obe organizácie dodnes úzko spolupracujú.

Ústredie ľudovej umeleckej výroby: stálica na remeselnom nebi

V rámci našej študijnej návštevy Slovenska sme prvé dva dni venovali spoznávaniu ÚĽUV – v jeho bratislavskom sídle aj na pobočke v Banskej Bystrici. Do histórie inštitúcie nás uviedla výstava Jedna inšpirácia, dve cesty. ÚĽUV 1945 – 1989, ktorá mapuje jeho príbeh od založenia v roku 1945 až po rok 1989. V tom roku sa na Slovensku zmenil politický aj hospodársky systém a ÚĽUV postupne presúval ťažisko z výroby na kultúrnu a vzdelávaciu činnosť.

Napriek tomu sa zachovalo množstvo osvedčených postupov. Jedným z príkladov je spolupráca remeselníkov a odborníkov – či už dizajnérov, výtvarníkov alebo etnológov. Vďaka mnohým podrobným terénnym výskumom tradičných remesiel vznikla databáza výskumných správ, fotografií a troj-rozmerných predmetov (dnes uložená v Múzeu ľudovej umeleckej výroby). Umelci potom mohli z tohto materiálu čerpať v dialógu s praktizujúcimi remeselníkmi. Takto možno hovoriť o cielene usmerňovanom dizajnérskom prístupe k tradičným remeslám na Slovensku, ktorého zámerom bolo oživiť tradíciu pre potreby súčasnosti. Prebiehalo to striedmo a s rešpektom k tradičným materiálom, vzorom a technológiám.

ÚĽUV dodnes prevádzkuje odborné komisie, ktoré pravidelne hodnotia kvalitu predložených výrobkov. Návrhy na posúdenie predkladajú interní pracovníci ÚĽUV, ktorí sa spolupodieľajú na dohľade nad jednotlivými remeslami podľa materiálových kategórií. Autormi sú buď samotní remeselníci, alebo výrobky vznikajú aj v spolupráci remeselníka a dizajnéra. Deje sa to v Otvorenom ateliéri ÚĽUV, priestore pre novú tvorbu zakorenenú v tradícii. Každé dva roky si dizajnéri a tvorcovia môžu zmerať sily v medzinárodnej súťaži Kruhy na vode, ktorú ÚĽUV založil v roku 2000.

ÚĽUV dnes podporuje remeselníkov aj mnohými ďalšími spôsobmi. Obzvlášť užitočné sú knižné edície o vybraných remeslách pre deti aj dospelých, dvoj-ročný časopis Remeslo, umenie, dizajn, a často-využívané študijné materiály na webe ÚĽUV (online encyklopédia tradičných remesiel so samostatnou sekciou o tradičnom odeve). Web zároveň ponúka verejne dostupnú databázu výrobkov schválených umeleckou komisiou ÚĽUV, ako aj adresár aktívnych tvorcov s ich príbehmi, fotografiami produktov a kontaktnými údajmi. V posledných rokoch ÚĽUV každoročne pripravuje inštruktážne videá, ktoré ukazujú výrobné postupy a sú voľne dostupné online. Každý rok, v spolupráci s Ministerstvom kultúry Slovenskej republiky, inštitúcia oceňuje tých najlepších tvorcov titulom Majster ľudovej umeleckej výroby – ocenením, ktoré má v slovenskej spoločnosti vysokú vážnosť – a laureátov verejne predstavuje ako vzory špičkovej remeselnej praxe. Samostatné marketingové oddelenie pravidelne informuje verejnosť o novinkách v oblasti tradičných remesiel rôznymi kanálmi a spolupracuje s médiami.

Co-funded by the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

Samostatnú kapitolu tvorí vzdelávanie. V roku 2024 – pri príležitosti 25. výročia svojho založenia – bola Škola remesiel ÚĽUV zapísaná do Registra osvedčených postupov ochrany UNESCO v oblasti nehmotného kultúrneho dedičstva. Hlavným cieľom školy je ponúkať systematické voľnočasové- vzdelávanie v tradičných remeslách. Určená je deťom, mladým ľuďom, dospelým aj seniorom – zapojiť sa môže každý, bez rozdielu. Či už formou pravidelných kurzov počas školského roka alebo cez prázdniny, jednorazových- exkurzií, tvorivých dielní pre detské kolektívy a dospelých, alebo metodických seminárov pre rôzne cieľové skupiny. Každý kurz má vlastnú metodiku aj sylabus (Škola remesiel má na to vyhradenú metodickú pozíciu) a vedie od jednoduchších úloh k zložitejším. Mnohí absolventi pokračujú v ďalšom remeselnom vzdelávaní v škole, buď nadviažu na ten istý materiál, alebo skúšajú iný. Niektorí sa neskôr stanú spolupracujúcimi tvorcami ÚĽUV, pričom svoju kvalitu rozvíjajú v dialógu so špecialistami ÚĽUV alebo účasťou na odborných podujatiach, ktoré ÚĽUV organizuje počas celého roka. Inšpiráciu čerpajú aj v dobre-vybavenej knižnici a v už vyššie-spomenutom múzeu s jeho zbierkami. Ďalší sa sami stávajú lektormi remesiel a pomáhajú udržiavať tradíciu živú.

Celkovo možno povedať, že sa okolo ÚĽUV za tie roky vytvorila silná komunita, ktorá spája organizátorov, tvorcov, lektorov, návštevníkov aj zákazníkov a udržiava slovenské tradičné umelecké remeslá živé a životaschopné.

Svojím odborným zázemím (nie finančnou podporou) zároveň pomáha remeselným združeniam fungovať a práve prienik medzi ÚĽUV-om a Združením slovenských košikárov sa stal ťažiskom odbornej diskusie, ktorú sme hostili v ÚĽUV-e za účasti zástupcov ÚĽUV-u, Ministerstva kultúry Slovenskej republiky a Univerzity v Cieszyne. Predstavili sme ciele nášho projektu, v spoločnom dialógu sme otvorili citlivé témy, ktoré dnes stoja pred remeslom, a načrtli sme okruhy, ktorých rozvoj sa javí ako kľúčový pre budúcnosť košikárstva – a v širšom zmysle aj tradičných umeleckých remesiel.

Najmä čoraz silnejšie cítime, že potrebujeme naštartovať iniciatívu zdola. Zatiaľ stále chýba systematická podpora zhora pre rozvoj sektora tradičných remesiel, hoci pri vytrvalej snahe sa to určite môže zmeniť. V celej Európe na túto potrebu upozorňuje viacero iniciatív – najmä European Crafts Alliance, ktorej členom je aj ÚĽUV, a sľubne vyzerá aj európska sieť košikárskych organizácií, ktorej aktivity výrazne posúva vpred Manfred Rauh.

Dnes ÚĽUV na Slovensku prepája aj kľúčových aktérov v oblasti tradičných remesiel a dizajnu. Má na to ľudí, priestory a do určitej miery aj finančné prostriedky. Víta aktívne združenia, ktoré dokážu – vďaka spoločnému dialógu – posúvať veci vpred v konkrétnych remeslách. Zástupcovia Ministerstva kultúry ÚĽUV rovnako označujú za „národný poklad“ a hoci v poslednom období musel v rámci konsolidácie verejných financií znížiť počet zamestnancov (tak ako aj iné štátom zriadené organizácie), jeho význam to nijako neznižuje.

Remeselné zručnosti sú od samého začiatku prepojené s podnikaním. Remeselníci dokážu prinášať krajine príjmy; sú súčasťou ekonomiky – najmä vidieckej ekonomiky, ktorá je dnes kľúčová pre udržateľný rozvoj a európsku „zelenú“ agendu (využívanie miestnych prírodných surovín, environmentálne zodpovedná výroba a oživovanie vidieckych oblastí, ktoré prichádzajú o obyvateľov). Zároveň ich však podmienky, ktorým remeselníci čelia vo svojich krajinách, neraz tlačia do sivej ekonomiky. Preto je potrebné komunikovať zmenu v tom, ako sa na remeslo pozerá: aby sa remeslo stalo prirodzenou súčasťou ekonomiky, ktorá je dosť atraktívna na to, aby pritiahla aj mladých ľudí; aby nevýhody (že sa z remesla nedá uživiť) neprevážili nad prínosmi (ktoré napríklad košikárstvo ponúka aj dnes v hojnej miere).

Co-funded by the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

Remeslo má obrovský, ďalekosiahly potenciál. Dnes už nejde len o výrobu predmetov, ale aj o zážitky – napríklad prostredníctvom tvorivých workshopov či aktivít otvorených širokej verejnosti. A na workshopoch sa odhaľuje aj hlbší rozmer: remeslo je dnes dôležitou súčasťou reakcie na krízy duševného zdravia (napríklad tie spojené s pandémiou Covidu, vojnou, digitalizáciou alebo rastúcou individualizáciou spoločnosti). V Nemecku sa remeselné programy dokonca predpisujú aj od lekárov. Preto sa na košikárstvo musíme začať pozerať v tomto širšom kontexte a rozprúdiť medziodborovú diskusiu.

Kým nepríde záujem zhora viesť takúto diskusiu, je kľúčové posúvať sa vpred spoločne a nie každý zvlášť. Vo väčšej skupine sa riešenia hľadajú jednoduchšie – a ľahšie sa aj pretavia do praxe. Rovnako to platí aj medzinárodne: čím väčšie a silnejšie bude naše hnutie, tým skôr budeme môcť otvoriť rozhovor o systémových riešeniach s tými, ktorí ich v praxi dokážu skutočne ovplyvniť. A netreba sa báť konkurencie – práve naopak: čím pevnejšie budú naše vzťahy medzi sebou, tým istejšie bude celkové postavenie remesla (vrátane košikárstva).

Dobrým príkladom možného dialógu je iniciatíva na Univerzite v Cieszyne, ktorá chce popri fakultách umenia a dizajnu založiť rovnocennú Fakultu umeleckých remesiel. Aby mladí ľudia vnímali význam tejto oblasti – v minulosti aj dnes – ako súčasť ľudskej tvorivosti.

ÚĽUV pravidelne spolupracuje so strednými školami zameranými na umelecké remeslá. Študenti sa zoznámia so základmi vybraných remesiel a učitelia potom so svojimi žiakmi rozvíjajú zvolenú tému počas celého školského roka. Výsledkom bývajú spoločné výstavy, na ktorých sa podieľa viacero škôl, ktoré spracovali rovnaký motív.

Na vlastné oči sme videli, ako ÚĽUV spolupracuje so školami v regionálnom centre v Banskej Bystrici. Išlo o metodický seminár pre učiteľov základných škôl. Zúčastnili sa najmä pedagógovia povinného predmetu „regionálna výchova“ na slovenských ZŠ, ktorý vytvára priestor aj na vyučovanie tradičných remesiel. Mnohí učitelia na tento účel využívajú metodické semináre ÚĽUV-u. Súčasťou je prednáška k zvolenej téme aj praktické tvorivé dielne. V rámci nášho projektu sa plietli tradičné veľkonočné korbáče z vŕby – na Slovensku typická aktivita pre obdobie pred Veľkou nocou.

V súčasnosti absolvovanie podobných seminárov zvyšuje kvalifikáciu učiteľov len neformálne. Avšak v súvislosti s novým zákonom o celoživotnom vzdelávaní ÚĽUV aktuálne pripravuje 50-hodinový inovatívny vzdelávací program pre učiteľov, ktorý by mal byť aj oficiálne uznaný.

Tento rok zároveň ponúklo – vôbec po prvý raz – školenie pre lektorov remeselných kurzov aj ďalším slovenským inštitúciám. Vďaka svojej osobitej, dlhodobo-overenej metodike remeselných kurzov sa dá zaviesť vo väčšom rozsahu a pomôcť zvyšovať úroveň ponuky remeselných kurzov naprieč Slovenskom.

Co-funded by the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

Združenie slovenských košikárov: Sila je v komunite

Od roku 2018 Združenie slovenských košikárov (ZKS) svojimi aktivitami nadväzuje na prácu, ktorú odštartoval ÚĽUV. Dnes má vyše dvadsať členov a najmä im vytvára priestor na stretávanie a vzájomné zdieľanie skúseností. Nikto z členov nie je profesionálny košikár, no viacerí tvoria výnimočné diela a venujú sa nielen vŕbe, ale aj iným materiálom (slama, kukuričné šúpolie, korene, štiepané prúty, pálka a iné trávy).

ZKS zohralo kľúčovú úlohu pri organizovaní Roka prírodných pletárskych materiálov, ktorý ÚĽUV vyhlásil v roku 2023. V tom istom roku členovia ZKS v spolupráci s obcou Vrbovce založili vŕbový porast s 24 odrodami košikárskej vŕby. Tým sa začalo partnerstvo s obcou, ktoré trvá dodnes a stále sa rozvíja. Komunitný vŕbový porast už zažil tri zbery a miestni ľudia sa naučili, ako sa oň starať. Bezplatne poskytuje sadbový materiál každému, kto príde pomôcť s jeho údržbou. Ľudia už prichádzajú z celého Slovenska. Niektorí obyvatelia obce sa tiež pustili do košikárstva z vŕby vďaka kurzom, ktoré v obci každoročne vedú členovia ZKS. Osobitnou výzvou je pletenie slamených košíkov, ktoré bolo kedysi silnou miestnou tradíciou (a predstavili ho dokonca aj na filmovom festivale v Bambergu).

Aj preto nás projektová práca zaviedla do myjavského regiónu, kde leží obec Rudník. Spoločne sme sa stretli s miestnymi nadšencami košikárstva a spoznali ich prístup k remeslu. Vďaka pevným vzťahom na oboch stranách ZKS realizuje viacero svojich projektov aj vo Vrbovciach – napríklad minulý rok natáčalo podrobné video-návody krok za-krokom na pletenie košíkov z vŕbového prútia, ako aj odborné sympózium o šperkoch z prírodných pletárskych materiálov. Počas nášho pobytu v regióne sme si našli čas aj na návštevu Rudníka, kde sa konal tradičný medzinárodný slovensko-český košikársky festival Nezvyčajné podoby prútia a deň pred ním členovia ZKS viedli tvorivé dielne pre verejnosť. Do budúcna (prípadne s podporou Erasmus+) by bolo možné pozvať na tento festival aj košikárov z iných krajín.

V myjavskom regióne sme videli pekný príklad toho, ako vie väčšia skupina ľudí spolupracovať aj s veľmi skromným rozpočtom. Vďaka neustálemu dialógu medzi ZKS a miestnymi obyvateľmi vznikajú projekty, ktoré prinášajú úžitok obom stranám a predovšetkým samotnému košikárskemu remeslu ako takému. Tento prístup bol na začiatku tohto roka ocenený v súťaži Tvár a duša obce, kde sa vŕbový porast vo Vrbovciach stal jedným z laureátov.

Napriek tomu zostáva otvorená otázka, ako k remeslu pristupovať systematickejšie. Na Slovensku by to mohlo umožniť nové znenie zákona o celoživotnom vzdelávaní. Vďaka nemu by sa ZKS mohol stať certifikovanou organizáciou, ktorá poskytuje košikárske vzdelávanie. Zázemie vo Vrbovciach by tomu výrazne pomohlo. Okrem toho boli členovia ZKS súčasťou pracovnej skupiny, ktorá minulý rok schválila obsah odborného profilu pre remeslo košikárstva.

Co-funded by the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

Na záver

Po študijných návštevách sme pravidelne organizovali online stretnutia, aby sme zosúladili naše zistenia a pripravili podklady pre projektový web, video dokument a záverečnú správu.

Ako sme povedali hneď na začiatku, nevedeli sme, aké výsledky náš projekt prinesie. No s každou študijnou návštevou a každým online stretnutím sa možné smerovanie vyjasňovalo. K našej skupine sa pridali aj ďalší odborníci – či už v odborných diskusiách, alebo priamo počas samotných študijných návštev – a priniesli do témy vlastné pohľady.

Spoločne sme vďaka projektu dokázali zmapovať aktuálne vzdelávacie iniciatívy v košikárstve – a v širšom zmysle aj v remeslách – vo všetkých troch našich krajinách. Táto príležitosť nám poskytla široký-záberový pohľad na iné systémy, z ktorých môžu naše združenia čerpať inšpiráciu do ďalšej práce. Veľkým prínosom pre každé združenie bolo aj to, že videlo spätnú väzbu od ostatných na svoju prácu.

Na vlastnej koži sme sa presvedčili, že zdieľanie overených-praktík-z praxe má zmysel, pretože spolu sme silnejší. Keď sa projekt skončí, určite budeme lepšie pripravení zvládať aj krízové situácie. Spoločne premýšľame aj o budúcnosti košikárstva ako remesla. Chceme posunúť ďalej to, čo sme zistili. Prvá príležitosť bude v pondelok, 21 septembra 2026, na Dni odborníkov v rámci festivalu Korbmarkt v Lichtenfelse. Tam predstavíme projekt širšej skupine košikárov a organizátorov košikárstva z celej Európy, ktorí sa festivalu zúčastnia a majú záujem zapojiť sa. Pomocou metódy World Café chceme získať ich pohľad na štyri vybrané oblasti: Podnikateľské myslenie, Sila spolupatričnosti, Prínos košikárstva pre súčasný svet a Vzdelávanie.

Vďaka nášmu projektu sa nám podarilo vybudovať silnú komunitu – podpornú, spolupracujúcu sieť kde má spolu-práca prednosť pred súperením. Preto chceme pozvať aj ďalšie krajiny, aby sa k nám pridali, a aby sme v novom, väčšom projekte mohli nadviazať na to, čo sme sa naučili, s dlh-odobým cieľom vytvoriť funkčnú európsku sieť košikárstva – takú, v ktorej sa učíme jeden od druhého. Spolu-práca medzi inštitúciami je zároveň výstupom projektu aj cieľom do budúcnosti. Projekt jasne ukázal, že jednotlivec sám dokáže menej než vďaka vzájomnej spolupráci.

Najprv sa pri ďalšom rozvíjaní našich nápadov zameriame na ľudí, ktorí sa chcú do projektu zapojiť. Preto potrebujeme udržať výstupy projektu živé, aby sme nepremrhali potenciál a aby ľudia nestratili motiváciu pokračovať. A potom sa, dúfajme, pridajú aj tí, ktorí dnes možno vnímajú náš projekt ako konkurenciu vlastným košikárskym aktivitám.

Našou úlohou je teraz dostať košikárstvo do centra pozornosti. Aby nebolo ukryté v úzadí a nestrážilo svoje tajomstvá, ale naopak ľudí povzbudilo niečo si vyrobiť vlastnými rukami alebo si kúpiť výrobok. Aby v ľuďoch vyvolalo jasnú myšlienku: „Aha, toto je kôš – eko-logická alternatíva k plastom, ktoré nás postupne zaplavujú. A na rozdiel od nich skutočne vydrží.“ Alebo: „Aha, toto je kôš z prírodných materiálov z nášho okolia, upletený niekým miestnym.“

Kampane na podporu košikárstva by si postupne mohli nájsť miesto v každej zo zapojených krajín. Dostali sme správu, že aj ďalšie štáty v Sieti európskych košikárskych združení majú záujem zapojiť sa do ďalšej fázy nášho projektu. V takom prípade by mohla byť lákavou myšlienkou kampaň typu „Aspoň jeden kôš v každej európskej domácnosti“. Ak by sa tento nápad ujal v praxi, vytvoril by prácu pre mnohých ľudí, prilákal by do košikárstva množstvo nováčikov a v neposlednom rade by pozdvihol povedomie o košikárstve samotnom.

Co-funded by the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

Košikárske výrobky možno nepatria k tým najlacnejším, no každý z nich nesie svoj príbeh – a spolu s ním aj odolnosť, udržateľnosť, miestne korene, ľudskú zručnosť, remeselný fortieľ a umelecké oko. Práve to ich odlišuje od štandardizovaných priemyselných výrobkov. Navyše udržiavajú pri živote ve-kmi overené techniky, ktoré sa odovzdávali a zdokonaľovali naprieč generáciami, aj nezávislý spôsob života taký typický pre remeselníkov.

Dnes košikárstvo potrebuje nové, atraktívne nápady, ktoré pritiahnu aj mladých ľudí k tomuto remeslu – aby videli, že sa ním dá uživiť a môže z neho byť naozaj zmysluplná pracovná cesta. V našom projekte chceme postupne vybudovať ponuku, ktorá ich osloví. A nielen v košikárstve samotnom, ale aj v spoznávaní ne-výrobných stránok remesla (napríklad ako dnes viesť podnikanie, čo funguje v marketingu a predaji, aké princípy formujú umeleckú tvorbu a podobne).

Iba tak sa môže košikárstvo stať prirodzenou súčasťou našej spoločnosti. Prináša množstvo významných prínosov, ktoré zapadajú do európskeho zeleného smerovania (lokálne získavané materiály s negatívnou uhlíkovou stopou, miestna eko-šetrná výroba s minimálnou spotrebou energie, dlho-životné produkty, 100 % biodegradovateľnosť a sociálna udržateľnosť). Rovnaký „zelený“ prístup sme sa snažili uplatniť aj v našom projekte. Na stretnutia sme cestovali vlakom alebo sme sa ako skupina delili o jedno auto. Jedli sme v miestnych reštauráciách, ktoré ponúkali lokálne jedlá. Projektové dokumenty sme ukladali na platformu so servermi v Nemecku, ktorá funguje výhradne na obnoviteľnej energii, a na prípadnú tlač (ak bola potrebná) sme používali recyklovaný kancelársky papier.

* * *

Rok v projekte bol pre nás všetkých novou skúsenosťou a naozaj silnou. Doprial nám pokojný priestor na hĺb-kové rozhovory a na to, aby sme sa naplno ponorili do rôznych spôsobov, ako môže košikárstvo fungovať. Veľa z toho si odnesieme do ďalšej práce. A spolu budeme stavať na tom, čo sme sa naučili, aj s ďalšími krajinami – možno v ďalšom projekte Erasmus+. Naša dlh-odobá vízia je jasná: vytvoriť košikárske hnutie, ktoré bude podporovať nielen ľudí v remesle, ale aj samotné košikárstvo.

Co-funded by the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.